

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
від 27 серпня 2026 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Віталія ПАЛКУШ, 1980 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2002 році ДВНЗ «Ужгородський національний університет», здобула освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра (спеціальність «Українська мова та література») і рівень магістра 2003р (спеціальність «Українська мова та література»), виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від 26 червня 2026 року № 387/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Галини РОЗЛУЦЬКОЇ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
Рецензентів –	Оксани ПОВІДАЙЧИК, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».
Офіційних опонентів –	Олени ПОПАДИЧ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
	Маріанни ЛЕВРІНЦ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри філології, Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II.
	Віри ПОЛІЩУК, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

на засіданні 27 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Палкуш Віталії Петрівні на підставі публічного захисту дисертації «Реалізація ідей гуманізму в альтернативній освіті США» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород.

Науковий керівник: Ірина КОЗУБОВСЬКА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису з дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами). Робота виконана здобувачкою особисто, державною мовою, відповідно до вимог щодо її оформлення. Виконане В. Палкуш дослідження містить результати, спрямовані на розв'язання наукового завдання з обґрунтування гуманістичної спрямованості альтернативної освіти США, розкриття її сутнісних характеристик, історичних передумов та етапів становлення, визначення типології альтернативних шкіл і особливостей реалізації гуманістичних ідей у їх діяльності.

Здобувачкою опубліковано 48 наукових та науково-методичних праць, серед яких: 16 статей у наукових фахових виданнях України, 18 статей у вітчизняних та зарубіжних наукових періодичних виданнях, 12 у збірниках наукових конференцій, 2 методичні рекомендації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Палкуш В. П., Козубовська І. В., Товканець О. С. Розвиток альтернативної освіти в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. №2(49). С. 62–65. DOI: [10.24144/2524-0609.2021.49.11-15](https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.11-15)
2. Палкуш В. Типологія альтернативних шкіл США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. № 1(52). С. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.133-136>
3. Козубовська І. В., Козубовський М. Р., Палкуш В.П. Організація сприятливого середовища для дітей групи ризику в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. №2(53). С. 56–60. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.56-60>
4. Козубовська І. В., Булеза Б. Я., Палкуш В. П. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх групи ризику США в процесі соціальної інклюзії. *Вісник науки та освіти*. 2023. №7(13). С. 556–572. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-556-571](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-556-571)
5. Козубовська І. В., Палкуш В. Ідеї гуманізму в альтернативній освіті США. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 63(2). С. 209–215. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-2-34>
6. Палкуш В. Генезис і періодизація розвитку альтернативної освіти в США. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. №1(54). С. 145–149. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.54.145-149>
7. Палкуш В. Реалізація ідей альтернативної освіти Ф. У. Паркера в сучасній американській школі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2024. №2(55). С. 72-76. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2024.55.72-76>
8. Смуk О. Т., Козубовський Р. В., Палкуш В. П. Вплив ідей педагогіки дитиноцентризму Ф. У. Паркера на розвиток альтернативної освіти в США. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 2(10). С. 347-360. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2\(10\)-347-360](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-2(10)-347-360)
9. Смуk О.Т., Палкуш В.П. Аналіз розвитку середньої освіти в США в ХХ столітті. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 12(58) С. 1513-1525. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12\(58\)-1513-1525%20](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-12(58)-1513-1525%20)
10. Козубовська І.В., Козубовський М.Р., Палкуш В.П. Розвиток соціальної компетентності учнів в умовах літніх заміських таборів: зарубіжний досвід. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. Вип. №2(43). С. 618–630. DOI: [10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-618-630](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-618-630)
11. Смуk О.Т., Палкуш В.П., Козубовський М.Р. Реалізація ідей альтернативної освіти в діяльності дитячих заміських таборів США. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 4(50). С.893—905. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4\(50\)-893-905](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-893-905)
12. Товканець О. С., Палкуш В. П. Роль «теорії концентрації» Ф. У. Паркера в розвитку альтернативної освіти США. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 6(36). С. 1471-1483. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1471-1483](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1471-1483)
13. Козубовська І. В., Палкуш В. П. Розвиток соціальної компетентності учнів в процесі альтернативної освіти. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. №1(53). С. 988-1000. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1\(53\)-988-1000](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1(53)-988-1000)
14. Атрощенко Т. О., Палкуш В. П. Соціально-педагогічні умови формування соціальної компетентності учнів старших класів в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. *Наука і техніка сьогодні. Серія: «Педагогіка»*. 2025. №11(52). С. 766-774. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)-766-776](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52)-766-776)
15. Будник О., Романишин Р., Литвин І., Бондар В., Ніколаеску І., Палкуш В., Фомін К. Educational innovation: synergy of Art Therapy and play-based learning in Preschool and Primary School Age [Освітні інновації: синергія арт-терапії та ігрового навчання у дошкільному та

молодшому шкільному віці]. *Revista Brasileira De Educação Do Campo*. 2025. № 10 . e20058
DOI: <https://doi.org/10.70860/ufnt.rbec.e20058>

16. Козубовська І. В., Палкуш В. П. Характеристика сучасних альтернативних шкіл США. *Перспективи та інновації науки*. 2026. №3 (61). С. 695-708.

DOI: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/39626/39641>

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти і висловили зауваження та рекомендації.

Галина РОЗЛУЦЬКА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» високо оцінила дисертаційну роботу Палкуш В. П., відзначила її безперечну актуальність, суттєву наукову новизну, важливе теоретичне і практичне значення. Актуальність проведеного дослідження особливо зростає в сучасних умовах, коли українська система освіти функціонує в умовах воєнного стану та стикається з необхідністю забезпечення доступної, гнучкої, особистісно орієнтованої освіти, здатної враховувати індивідуальні потреби, інтереси та освітні можливості кожного здобувача освіти. У цьому контексті особливого значення набуває вивчення зарубіжного досвіду, зокрема розвитку альтернативної освіти у США, яка ґрунтується на засадах гуманізму, демократизації, свободи вибору та всебічного розвитку особистості. Робота завершена, результати належним чином апробовані, про що свідчить значна кількість публікацій здобувача.

Оксана ПОВІДАЙЧИК - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, зауважила:

1.Заслуговує на увагу здійснений у підрозділах 1.1 та 1.2 аналіз загальної системи освіти США, який створює необхідну теоретичну основу для подальшого розгляду альтернативної освіти. Разом із тим, вважаємо, що цей матеріал доцільно було б структурно об'єднати в один підрозділ, оскільки його зміст значною мірою має загальний характер і лише опосередковано пов'язаний із темою дисертаційної роботи.

2.Аналізуючи вагомі здобутки альтернативної освіти в США, варто було виявити і її недоліки з метою уникнення їх у вітчизняному освітньому просторі в процесі використання досвіду США.

3.Позитивним є звернення авторки до характеристики сучасних альтернативних шкіл США у підрозділі 3.3. Водночас, на нашу думку, цей матеріал доцільно було б розширити, оскільки представлені моделі альтернативної освіти мають значний пізнавальний та практичний інтерес. Детальний аналіз особливостей їх функціонування був би особливо цінним з огляду на те, що більшість таких освітніх практик не мають поширення в Україні.

Олена ПОПАДИЧ - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Палкуш В., зауважила:

1. Оскільки тема дисертації «Реалізація ідей гуманізму в альтернативній освіті США», доцільно було в завданнях передбачити окремим завданням дослідження ролі гуманізму в альтернативній освіті США.

2. В тексті дисертації неодноразово згадується стан розвитку альтернативної освіти в Україні. На нашу думку, доречним в роботі був би порівняльний аналіз функціонування альтернативної освіти в Україні і США і чіткі пропозиції автора стосовно використання досвіду США в Україні.

3. В дисертації мають місце незначні недоліки (помилки друку, стилістичні неточності).

Маріанна ЛЕВРІНЦ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри філології, Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II, загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих дисертантом результатів, вважає за потрібне висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру:

1. У підрозділах 2.1, 2.2 та 2.3 Палкуш Віталія Петрівна занадто багато уваги зосередила на аналізі історії розвитку та становлення альтернативної освіти. Надмірна деталізація історико-педагогічного ретроспективного матеріалу дещо зміщує акцент із дослідження сучасних інноваційних моделей, технологій та практичного функціонування альтернативних освітніх закладів США, що обмежує можливість глибше висвітлити поточний стан і перспективи розвитку цієї галузі.
2. Аналізуючи окремі теоретичні положення в роботі, бажано було б більш чітко давати власну оцінку представленої інформації. У деяких фрагментах дисертації переважає реферативний та описовий виклад концепцій вітчизняних і зарубіжних дослідників, тоді як наукова праця такого рівня вимагає виразнішої авторської позиції, критичного зіставлення поглядів та чіткого формулювання власних висновків.
3. Джерельна база дисертаційного дослідження є цілком достатньою та репрезентативною, проте деякі з використаних джерел відносяться до 90-х років ХХ століття (наприклад, джерела 89, 141, 163, 172 та інші). Зважаючи на динамічні трансформації освітнього законодавства та педагогічної практики протягом останніх десятиліть, залучення новішої наукової літератури дозволило б суттєво підсилити актуальність теоретичних узагальнень.
4. Прізвища зарубіжних учених доцільно представляти в тексті дисертації українською і англійською мовами для забезпечення бібліографічної точності та відповідності академічним стандартам. У даній дисертації окремі прізвища представлені тільки англійською, або тільки українською мовами, що створює певною мірою неузгодженість у текстовому оформленні та ускладнює ідентифікацію відповідних авторів.

Віра ПОЛІЩУК – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, відзначила:

1. Прагнення обґрунтувати дослідницею положення про те, що в сучасних умовах альтернативна освіта є важливою складовою системи освіти США носило б більш переконливий характер, як би у дисертації дослідницею була більш широко представлена нормативно законодавча база стосовно розвитку, становлення і сучасного функціонування альтернативної освіти в США.

2. Виходячи з міркувань, що мета дослідження полягає у розкритті особливостей становлення і функціонування альтернативної освіти в США, вважаємо, що робота носила б більш довершений характер, якби дослідниця знайшла можливість розкрити особливості розвитку і функціонування альтернативної освіти у контексті парадигми «Освіта упродовж життя», тобто не тільки її реалізації альтернативних школах, але й у системі вищої освіти, яка включає широкий діапазон навчальних закладів (коледжі, університети, спеціалізовані інститути) та в програмах післядипломної освіти.

3. У підрозділі 2.2. «Вплив ідей прогресивізму» на розвиток альтернативної освіти в США» дослідниця, на наш погляд, занадто багато уваги зосередила на аналізі педагогічних ідей У.Ф. Паркера і його вкладі в розвиток альтернативної освіти. Дане зауваження зумовлене ще й тим фактом, що у підрозділі 3.2 дисертації у процесі аналізу діяльності сучасних альтернативних шкіл у США дисертантка знову звертається до спадщини У.Ф. Паркера при аналізі досвіду застосування паркерівських методів та ідей паркерівської педагогіки.

4. У тексті дисертації, зустрічаємо факти посилання авторки на окремі думки, положення, висновки вчених, без відповідних посилань на їх праці. Так, наприклад при зверненні до наукових напрацювань американських вчених С. Боулс, Г. Гінтіс на стор. 57 дисертації; при аналізі сформульованих нових вимог до освіти дослідниками А. Бестер, Дж. Конант, Дж. Гарднер, стор. 61; при аналізі напрацювань дослідника Х. Рагг (Н. Rugg) щодо сформульованих ним основних вимог та положень психологічної теорії творчості, стор. 91.

5. Вважаємо, що дисертанті вартувало більш повно використати у тексті дисертації ресурс численних публікацій (а їх аж 48), що безпосередньо стосуються теми дисертації

Висловлені зауваження отримали вичерпні пояснення з боку дисертантки, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Віталії Палкуш.

Результати відкритого голосування:

«За»: 5 членів ради,

«Проти»: 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Віталії ПАЛКУШ ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової вченої спеціалізованої ради

Галина РОЗЛУЦЬКА